

cantibus dimittere non uult, etiam illa peccata, quæ
 sibi dimissa credebat, ad uindictam ei replicabuntur.
Et quia deus inspector est cordis, signanter dicitur,
 [de cordibus uestris.] **Sunt enim nonnulli, qui cum**
ab alijs læsi fuerint, ore dimittere uidentur, sed corde
iniurias reseruāt, quod ideo faciunt, quia ab alijs co
guntur ut dimittāt: aut certe defendere nō se præua
lent ab his, à quibus læsi sunt, uel certe tempus uindi
candi aptum expectāt, de quibus per prophetam di
Jeremi. 9 **citur: Ore pacem cum amico suo loquitur, & occul**
te ponit ei insidias. sed isti tales, qualem uindictam
percipiant, Psalmista declarat, dicens: Qui loquūtur
pacē cū proximo suo, mala autē in cordibus eorum.
Et iterum: Da illis secundum opera eorū, & secundū
opa manuum eorum tribue illis. Quorum patien
tia non præmium accipiet uirtutis, quia uel lamentū
est furoris. Nihil ergo prodest ore dimittere, q uult
iracundiam corde seruare. Propter hoc, cum dixisset
dominus, [Sic & pater meus cælestis faciet uobis, si
non remiseritis unusquisq; fratri suo,] adiūxit, [de
cordibus uestris.]

DOMINICA XXIII.
post Pentecosten, Matth. XXII.

In illo tempore Abeuntes pharisæi con
filium inierūt, ut caperent Iesum in sermo
ne. Et reliqua

A **Beo tempore quo totius mūdi monarchia**
sub unius hoīs principatu redacta est, ppter
pacem & concordia seruandā in populis, fra

tutum est, ut unusquisq; cēsum capitis sui redderet. Cuius rei testis est **Lucas** euangelista, qui tēpore quo dñs & saluator noster natus est, hāc legē in populum **Iudæorū** allatam descripsit, dicens: **Exiit** edictū à **Cæsare Augusto**, ut describeret̃ uniuersus orbis. **Super** hanc rē autē **Cæsar Augustus Herodē Antipatri** filiū **Iudæis** p̃fecit, ut & tributa exigeret, & Romano pare-
ret imperio. Ergo prædicante dño & saluatore ñro, cōtinuo magna inter Iudæos nata questio fuerat, p̃-
pter redditiōem cēsus, alijs dicētib; p̃ securitate & quiete, quia **Romani** principes pro eis militarēt, de bere tributa solui, è contra scribis & pharisæis dicētib; nō debere populū dei humanis legibus esse sub-
iectum, maxime cū decimas & primitias & sp̃taneas oblationes deo offerret. Et quia scribæ & pharisæi (ut sæpe diximus) ad hoc dñm sequebātur, ut eū uel in opere, uel in sermōe reprehēdere possent, sub hac occasione consiliū ineuntes, [mittūt ei discipulos suos cū **Herodianis**, dicētes: **Magister**, scimus q̃a uerax es, & uia dei in ueritate doces, & non est tibi cura de aliquo. **Non** em̃ respicis personā hoīm. **Dic** ergo nobis, quid tibi uidetur: licet cēsum dare **Cæsari**, an nō? **Quod** ideo interrogabant, ut dum unum ex eis q̃dlibet affirmaret, aut illorū, aut istorum odium incurreret. **Vt** scilicet, si diceret [licet,] reprehenderetur ab alijs, qui cēsum dare nolebant, uel uideretur esse contrarius legi dei. **Si** uero diceret [nō licet,] quasi q̃ rebellionē contra **Cæsarē** mouere cogitaret, à ministris **Herodis** cōprehensus teneretur. **Herodianos** autē uel ministros **Herodis** uocat, qui publice uectigalia exigebant: uel certe illos, quos scribæ & pharisæi, quia sponte **Herodi** tributa soluerent, illudentes.

Herodianos uocabant. Et quia (ut dñs ait) scribæ & pharisæi similes erant sepulchris dealbatis, blandam & fraudulentam interrogationē præmittebant, ei dicentes: [Magister, scimus quia uerax es & uiam dei in ueritate doces, & non est tibi cura de aliquo. Non enim respicis personā hominum.] Proprium est em̄ illorum, qui alios fraude decipere conantur, ut prius mentem audiētis adulationibus demulceant, ut blā dimentis prouocatus, non quod uerum est respondeat, sed quod illi, q̄ interrogat, placere probauerit. Quod uero illi fraudulenter de dño dicebāt, nos firmi & immobili fide credere debemus, illum scilicet uerum ac singularem esse magistrum, à quo procedit omnis sapientia, & cū quo fuit semper & est ante æuum, qui ait in euāgelio: Vos uocatis me, magister & domine, & bene dicitis. sum etenim. Et iterū: Nec uocemini magistri, q̄a magister uester unus est Christus. Ipse autē uerax est, quia (ut ait scriptura) omnis homo mendax, qui ait in euangelio: Ego sum uia, ueritas & uita. Viam quoq; dei in ueritate docuit, quia nec sefellit aliquē, nec falli ab aliquo potuit, quoniā seruantibus quæ præcepit, ueraciter dabit quod promisit. Non etiam respicit personam hominum, quia nec propter paupertatem aliquem abijcit, nec propter diuitias aliquem eligit, sed quem in suo seruitio uiderit deuotiorē, ipsum efficit sanctiorem. De quo ueracissime Petrus apostolus dicit: In ueritate comperi, quoniam nō est personarum acceptor deus, sed in omni gente, qui operatur iustitiam, acceptus est illi. Cæsarem autem, nō Augustum, sed Tiberium successorem eius, sub quo passus est dominus, intelligere debemus. Omnes enim imperatores Romanorū

Cæsares appellabatur, à primo Caio Cæsare, qui ob duas causas Cæsar est nuncupatus, uel quæ caeso uentre matris exiit, uel quæ cum cæsarie capitis. i. cū capillis est natus. Cognita autē Iesus nequitia eorū, dixit: Quid me tēratīs hypocritæ: Sapiētia semper sapiēter agit. Et primum cogitationes tentatorum denudauit, ut sic saltē in eo cogereñt cognoscere diuinitatem. Quoniam proprium est deo cogitationes hominū intueri, scriptura teste, q̄ ait: Quæ sunt in corde hoīs, oculi tui uidēt dñe. Et recte tēratōres suos hypocritarū appellatiōe redarguit, quæ aliud ore proferebāt, & aliud in corde retinebāt. Hypocrita em̄ grece, latine simulator dicitur. Quo noīe recte illi cēsenti, q̄ aliud seruāt interiorius, & aliud ostentāt exteriorius. Quales erāt isti, q̄ cū dño dicerent, [Magister, scimus quia uerax es, Ieū capere cogitabāt in sermone. Quibus adhuc dicit: Ostendite mihi nomisma cæsus. Nomisma ē (ut Isidorus dicit) solidus aureus, uel argēteus, siue æreus. Dicit em̄ nomisma, quia noībus principū effigisq̄ signabat. At illi obtulerūt ei denariū. Denarius genus erat nūmi, qui pro decem nummis imputabatur, & habebat imaginē Cæsaris expressam nomēq̄ superscriptū. Et ait illis: Cuius est imago hæc & superscriptio: Dicit ei: Cæsaris. Nō ex ignorātia interrogatio saluatoris descēdit, maxime cū manifeste pateret, cuius esset expressa imago in nummo. sed tentatores suos interrogauit, ut illis cuius esset imago respondentibus, rationabiliter & absq̄ reprehēsiōe, quæ dei deo, & quæ Cæsaris, Cæsari reddenda esse doceret. Vnde & subdit: Et ait illis: Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari & quæ sunt dei, deo. Acti di-

ceret: **R**edдите ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari, id est, tributum, uectigal & censum. Et quæ sunt dei deo. i. decimas, primitias & spontaneas oblationes. **V**nde subtiliter considerandum, quia sicut Cæsar imaginis suæ censum à sibi subditis exigebat, sic deus omnipotens imaginis suæ figuram à nobis exacturus est. **I**n denario quippe imago regis exprimebatur, hō autē secundum interiorem hōiem, ad imaginem & similitudinem dei factus est, ipso dño dicente: **F**aciamus hōiem ad imaginē & similitudinē nostrā. **H**uius imaginis figurā in se expressam nouerat, qui dicebat: **S**ignatum est super nos lumen uultis tui dñe. **Q**uē admodum ergo Cæsar denariū, in quo imago eius exprimebat, à subditis exquirebat, sic deus omnipotēs in uiolatam in nobis suam imaginē uult inuenire in pijs actibus, & pijs moribus uel castis. **S**imulq; etiā considerandū est, quia nisi primus hō imaginem dei in se peccando uiolasset, nequaquā hō homini subiectus esset. **Q**uia in initio cum fecisset deus hōiem ad imaginem & similitudinem suam, non ait: **P**ræsit hō hominibus, sed dominamini piscibus maris & uolatilibus cæli & bestijs terræ. **P**ostquam uero pctm̄ inter homines, iurgia, rixæ, & seminariū discordiæ crescere cœpit, ad comprimendam prauorū hōim insolentiam, præposuit deus hominibus hōiem, ut quos amor dei nō prouocabat ad bonū, saltem timor hominis coerceret à malis. **I**am uero **C**hristianorū temporibus diuina prouidentia ordinauit, ut esset in ecclesia dei non solum pastor & pōtifex, sed etiā in seculo princeps, ut iste ecclesiā dei uerbis instruat, & ille armis defendat. **E**t quod iste non potest corrigere uerbo, ille feriat ferro. **E**t qui nolunt ecclesiasticam suscipere disciplinam, prohibeantur à malis per po-

Sum, 1

POST PENTECOSTEN. 503

testatem regiam. Et qui potestati dei non sunt sub-
diti, mundanis legibus constringantur. Et ideo de-
bemus Christianis principibus esse subditi (nisi con-
tra dei uoluntatem nobis imperent) & obediētes, ut
iuxta saluatoris præceptum reddamus quæ sunt Cæ-
saris, Cæsari: & quæ sunt dei, deo. Vñ Apostolus ad-
monet, nos, dicens: Omnibus potestatibus sublimio-
ribus subditi estote, quia non est potestas nisi à deo.
Quæ autē sunt, à deo ordinata sunt. Et qui potestati
resistit, dei ordinationi resistit. Et iterum: Reddite
omnibus debitum: cui tributū, tributum: cui uectigal
uectigal: & cui honorem, honorē: & cui timorem, ti-
morem. Quod non solum dñs uerbis, sed etiā exem-
plis faciendum ostendit, qñ & deo reddidit quæ sunt
dei, patris faciens uoluntatē: & Cæsari, quæ sunt Cæ-
saris, qñ pro se & Petro tributū reddere iussit, sicut scri-
ptum est in euāgelio: Quia cum accessissent hi qui di-
drachma accipiebant ad Petrum, dixerunt ei: Magi-
ster uester non soluit didrachma? Et ait, Etiam. Et cū
contritus Petrus intrasset domum, præuenit eum
Iesus, dicens: Quid tibi uideatur Simon? reges terræ à
quibus accipiunt tributum uel cēsum? à filijs suis, an
ab alienis? Et illo respōdente, ab alienis, ait: Ergo li-
beri sunt filij. Vt autē non scādalizemus eos, uade ad
mare, & mitte hamū. & eū piscem q primus ascende-
rit, tolle, & aperto ore eius, inuenies staterē, illū su-
mens, da eis pro me & te, Cuius etiam exemplū secu-
tus idem Petrus, discipulos suos per epistolā admo-
net, dicens: Deū timete, regem honorificare. Et iterum:
Subiecti estote omni humanæ creaturæ propter deū:
siue regi, quasi præcellēti: siue ducibus, tāquam ab eo
missis ad uindictā malefactorū, laudē uero bonorū.

2011, 13

mat, 11